

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Katsaus ympäristö- ja ilmastokasvatuksen ajankohtaisiin asioihin

Hanna Pohjonen
Opetusneuvos,
Lukiokoulutus, taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

POPS2014 ja LOPS2019 perusteet velvoittavat

- ”Kestävä tulevaisuus” –[digijulkaisu](#) (2021), päivitetty 2025
- Ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen hanke, 2022 – 2023
 - VA-hankkeet yleissivistävä koulutus ja ammatillinen 5 miljoonaa (viimeiset päättyneet K25)
- ”[Komentosilta](#)” –hanke 2025-2027, OKMn rahoittama rehtoreille, Jussi Tomberg
- [Karvi](#) on aloittanut arviointityön koulutuksen kestävyydestä, valmistuu 2027 loppuvuodesta

Muuta kestävydestä:

- Suomen kestävän kehityksen [strategia](#), [Seurantaraportti](#)
- VISIOS-[raportti](#)
- YM: luonnon virkistyskäytön strategian toimenpideohjelman [päivitys](#)
- YM: BD strategian toimenpideohjelma
- [Tulevaisuusselonteko: Kohti tai yli – planetaariset rajat määrittävät tulevaisuutta - Valtioneuvosto](#)
- [Unescon GEP](#)
- [EUn Green Comp.](#)

Mutta kuitenkin...

yle

Etusivu

Venäjän hyökkäys

UMK26

Urheilustudio

Ilmasto

Koralliriuttojen kuolema on nyt lähes varmaa – Yle sai suomalaistutkijalta kuvat ilmaston keikahduspisteen tuhoista

Vuonna 2025 saavutettiin ensimmäinen ilmaston lämpenemisen aiheuttamista keikahduspisteistä. Korallien katoaminen vaikuttaa jopa miljardin ihmisen hyvinvointiin.

[Koralliriuttojen kuolema on nyt lähes varmaa – Yle sai suomalaistutkijalta kuvat ilmaston keikahduspisteen tuhoista](#) | Luonto | Yle, luettu 19.1.2026

KATSAUS SUOMEN YMPÄRISTÖN TILAAN

Luonnonvarojen käyttö yhä kasvu-uralla

Suomessa käytetään poikkeuksellisen paljon luonnonvaroja asukasta kohti.

Käytön kasvu on tasaantunut muttei vielä taittunut.

[Luonnonvarojen käyttö yhä kasvu-uralla](#), luettu 19.1.2026

Talous

Temu räjäytti vuodessa pakettirallin – tässä lista suomalaisten tilaamasta krääsästä

Pikkupaketteja rahdataan Kiinasta lentokoneilla päivittäin Suomeen. Tulli tekee toimituksille vain satunnaistarkastuksia.

Kiinalaisista verkkokaupoista tilattujen pikkupakettien vyöry on kasvanut räjähdysmäisesti.

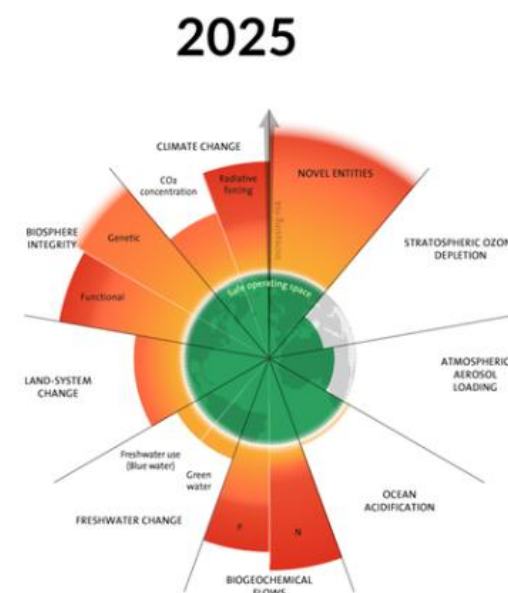
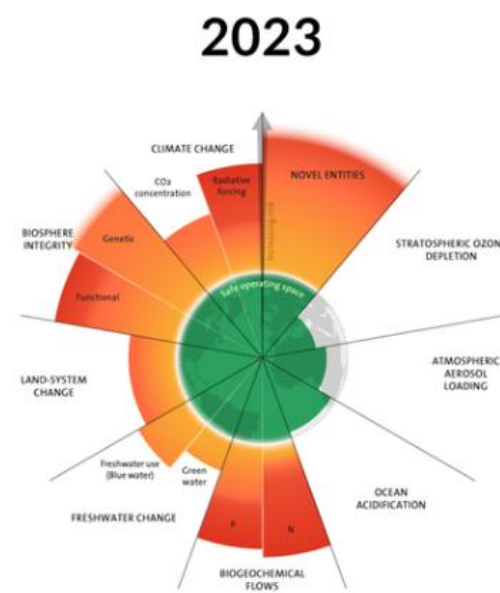
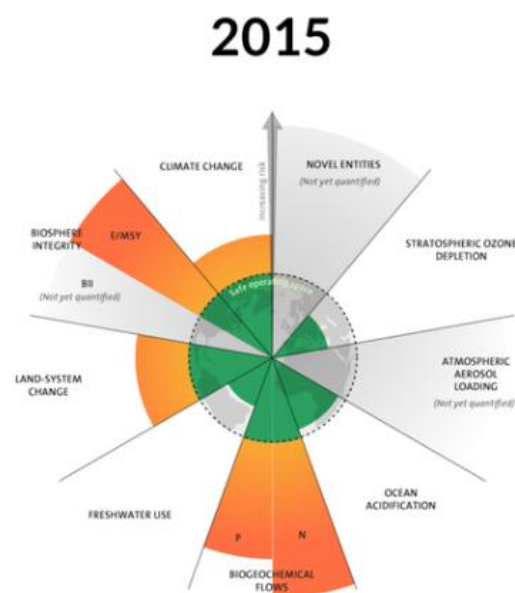
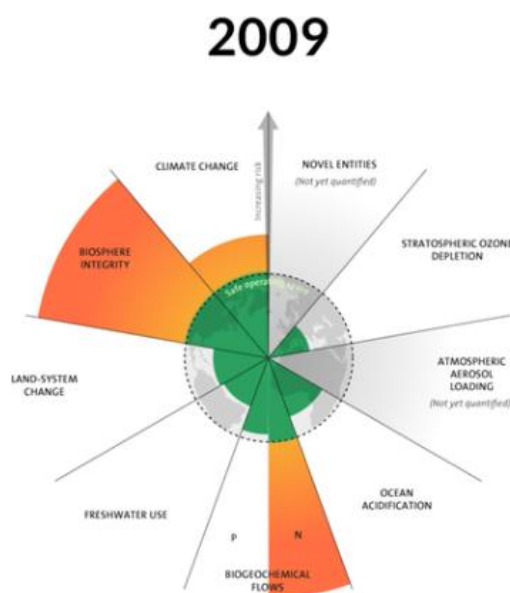
Tullin mukaan EU:n ulkopuolelta Suomeen tilattiin viime vuonna 28,2 miljoonaa lähetystä. Kahdessa vuodessa määrä on 35-kertaistunut. Koko EU-alueelle paketteja tuli 4,4 miljardia.

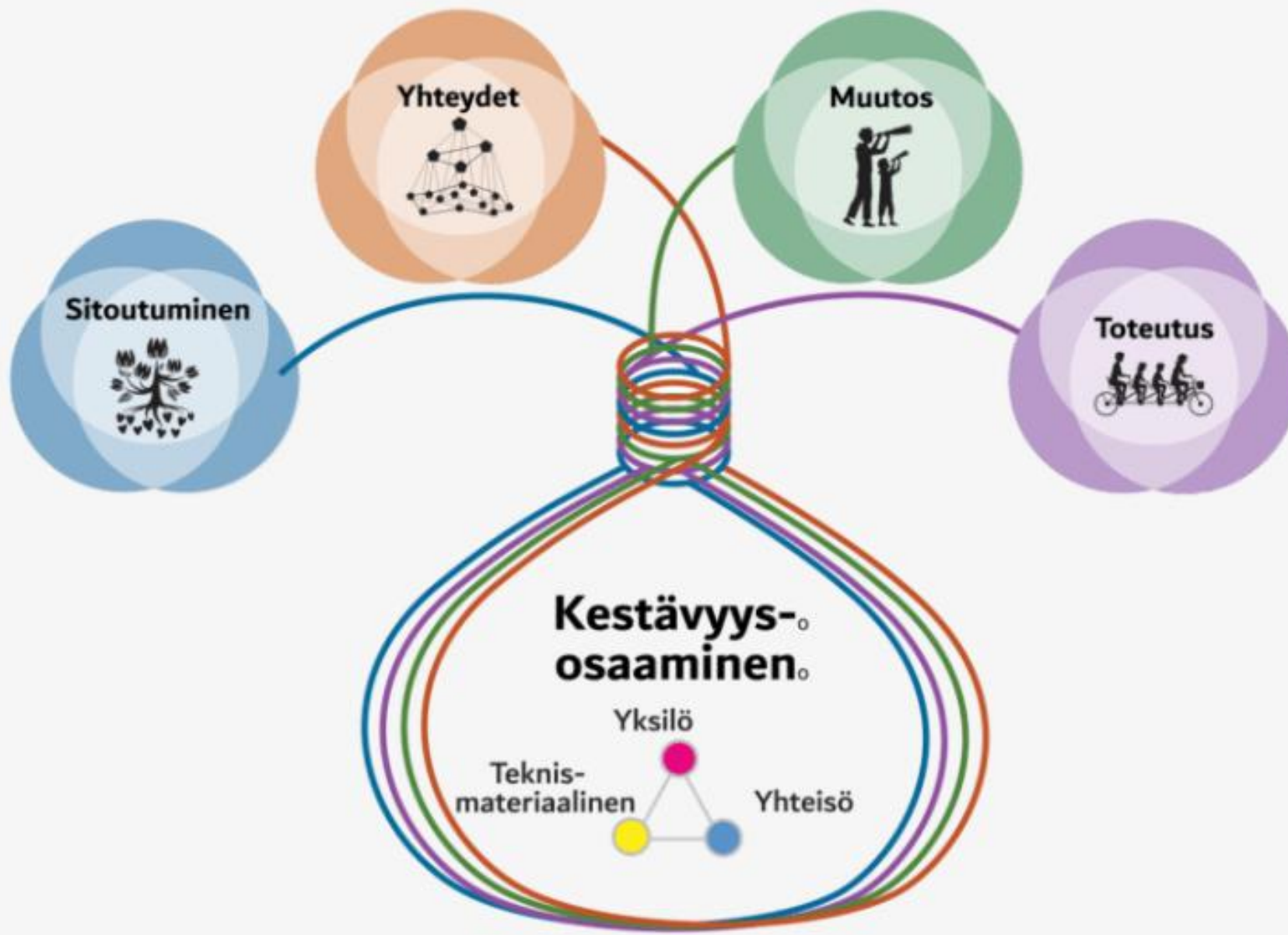
Pikkupaketteja tilataan erityisesti kiinalaisista Temusta, Sheinistä ja Aliexpressistä.

[Temu räjäytti vuodessa pakettirallin – tässä lista suomalaisten tilaamasta krääsästä](#) | Talous | Yle, luettu 19.1.2026

ja seuraukset...

Planetary boundaries

GreenCompin
osaamisalueet

Avainalueet käytännössä

Kestävyysosaaminen käytännössä

GreenComp:n osaamiset

Kestävyysarvojen
ilmentäminen

Sitoutuminen

Arvot: Prioriteetit & motiivit

Osallistuminen: Oikeudenmukaisuus & osallisuus

Luonto: Tieto & suhteet

Kestävyyden arvostaminen

Oikeudenmukaisuuden
tukeminen

Luonnon tärkeyden
tunnustaminen

Kestävyyden
monitahoisuuden
hallinta

Yhteydet

Järjestelmät: Monitahoisuus & juurisyyt

Näkökulmat: Oletukset & kriittinen ajattelu

Ongelmat: Käyttäytyminen & ympäristökuormitus

Järjestelmälähtöinen ajattelu

Kriittinen ajattelu

Ongelman rajaaminen

Kestävien
tulevaisuuksien
visiointi

Muutos

Tulevaisuus: Visiot & käytäntö

Sopeutuminen: Joustavuus & hyvinvointi

Innovaatio: Luovuus & monialaisuus

Tulevaisuuslukutaito

Sopeutumiskyky

Tutkiva ajattelu

Kestävyysoiminta

Toteutus

Vaikuttaminen: Ohjaus & laajentaminen

Yhteistyö: Johtajuus & tiimityö

Toimijat: Pätevyys & sisäiset voimavarat

Poliittinen toimijuus

Yhteistyö

Yksilön aloitteellisuus

Poimintoja ECF4Clim-hankkeen suosituksista:

Ymmärretään kestävyyskasvatuksen tärkeys laajasti

Kestävyys näkyväksi ja merkitykselliseksi osaksi toimintakulttuuria.

- Oppilaille merkityksellinen rooli kestävyiden edistämisessä
- Opettajat osallistavat ja luovat toimijuutta mahdollistavat käytännöt
- Opiskelijoiden osallistumisen ja yhteiskehittämisen mahdollistaminen ja velvoittaminen

Kestävyys integroituu opetukseen ja käytäntöihin

- Oppilaille: Systeminen ja monialainen ymmärrys kestävydestä
- Opettajat: kestävyiden näkökulma opetukseen ja hyödynnetään tilannetietoja opetuksessa ja kehittämisessä
- Laaja-alaisen oppimisen ja yhteistyön mahdollistaminen
- Kestävän toimintakulttuurin yhteiskehittäminen oppimisen tavoitteeksi

Poimintoja ECF4Clim-hankkeen suosituksista:

Kestävän tulevaisuuden edistäminen koko yhteisön yhteiseksi tavoitteeksi, yhteisen vision luominen.

- Opettajat mahdollistavat ja kannustavat oppilaita muutokseen
 - Luodaan strategia ja yhteinen toimintasuunnitelma,
 - Vertaisoppiminen, mentorointi ja verkostoituminen
 - Kehittämisen etenemistä arvioidaan

Kestävien käytäntöjen edistäminen osaksi opintoja

- Opettajat: mahdollistetaan opiskelijoiden toimijuus ja tehdään yhteistyötä ja verkostoidutaan
 - Ohjataan ympäristövaikutusten pienentämiseen ja käytäntöjen osallistavaan yhteiskehittämiseen tilannetietoa hyödyntämällä
 - Kumppanuuksien ja verkostoitumisen tukeminen

”Miten voin tehdä tämän asian siten, että se on itsessään kestävää tai tapahtuu kestävällä tavalla*?”

Opettajille oman osaamisen kehittämiseen ja opetukseen/hanketyöhön:

- Podcast –sarja kestävyystietä [Intohimona oppiminen! | Opetushallitus](#)
- [Tervetuloa Toivoa ja toimintaa -materiaalien pariin!](#)
- [Lukioiden kestävyystiekartasto — Reittejä kohti hyvinvoivaa ja kestävää yhteisöä](#)
- [GreenComp ja kestävyysosaamisen tiekartta - MAPPA.fi](#) (sivusto pohjautuu ECF4Clim-hankkeen tuotoksiin)
- [Komentosilta – kestävän sivistyksen johtamisverkosto](#)
- www.mappa.fi

Kiitos!

